

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القیم

اخطار :

مسکونه موافق آثار جدیده مع المنوئیه
قبول او انور

درج ایدیه بن آثار اعاده او انور

دیر، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و باطلاحه کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و شئونه اسلامیه و بحث ایدر و هفتده بر نشر از انور.

آبونه بدلی

سنه لکی

التي آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰۰	غروش
روسیه	»	۳۰۵	روبله
سائر ممالک اجنبیه	»	۱۷	فرانق

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده. نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیر سه سنوی

۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۹۱

۲۴ جمادی الاول ۳۲۸ پنجشنبه ۲۰ مایس ۳۲۶

دردنجی جلد

پک چوق . شرقہ عائد اولان سیاحتیہ سولہ جکم کہ بز شرقیلر ایچون شرق احوالی دھا مهم و دھا لازم در .

« شرق » و « غرب » اسمایله - کرک شیمدیکی مسلمانلر اولسون ، کرک خرسیتیانلر اولسون ، کافہ سی - بتون شواقوام ... ہر نہ قدر اوروپا ، آسیا دیہ تفریق اولونیورسہدہ ، اصل اک مشہور و متعارف تقسیماتہ کورہ ... « شرقیلر » ، « غربیلر » دیہ ایکی تقسیم اولنور . غربیلر ایچندہ اکثریت خرسیتیان در ، مسلمانلر وارسہدہ آذر . شرقیلر ایچندہ ایسہ انواع ملت وارد در ؛ مسلمانلر ، خرسیتیانلر ، مجوسیلر ، آتشپرستلر ، بتپرستلر ... بی نہایہ . ایشہ ہم سولہ جکم ، شو شرقیلرک احوالہ دائر در .

بواسم . بو « شرقی ، غربی » دیہ زبازد اولان تقسیم ، تفالہ شایاندر : غربیلر قانون طبیعت ایجابجہ غروبہ محکوم ، شرقیلر طوع ایلہ مبشر در . اونک ایچون غروب ایدہ جک اولاندن بحث ایتمکدن ایسہ ، طوع ایدہ جکدن بحث ایلک دھا مناسب و فائدہ لیدر .

شرق ملتی ، ہر نہ قدر اسمی شرق ایسہدہ ، ملل جدیدہ دکلدر ، اسکی ملتاردن در . مدنیت شرقہ دھا اسکیدن موجود ایدی . شرقیلرک واصل اولمش اولدینی مدنیتہ غربیلر آنجق یکیکی واصل اولمشلر در . ہر فندہ و ہر صنعتہدہ بوکون شرقہ اولان آثار ترقی و نفاست قدیمہ او قدر مشہور در کہ غربیلر بوکون اوکا قیمت تقدیرندن عاجز درلر . حالبوکہ بونلر بشیوزسنہ ، بیک سنہ مقدم کچمش صنایعدر . اوصنایملر ، او آثار نفیسہ شرق ملتک من القدیم استعداد تاملری اولدینغی اثبات ایتمش وایتمکدہدر . فقط بوصوک و قتلردہ شرق ملتہ ، بر غفلت در دیہ لم ، یا خود من طرف اللہ کلش بر حال در کہ ہیچ کیمسہ معنی ویرہ من ؛ ایست شرق مسلمانلر اولسون ، ایست خرسیتیانلر ، ایست مجوسیدی بر انحطاطہ او غرامشدر . فقط بوانحطاط زائل اولغہ باشلامشدر . شرقہ عن قریب بیوک بر انتباہ و ارتفاع کورولہ جکدر . مادام کہ شرق بر طلوعدر ، او ارتفاعدن ہیچ شہبہ سز خالی اولمایہ جقدر . مقدمہ سیدہ شیمدی باشلامشدر . اقصای شرقہ ژاپونیا کنڈینسنہ (نیچون) تعبیر ایدیور ، کہ طلوع ایتمش کونش معناسنددر . حتی ژاپون چو جقلرندن بری واردی ، ہم معیتہ خدمت ایدیوردی ، او چو جق بر کون بر روسلہ مناقشہ کیریشدی ، اوصرہدہ دیدی کہ : (نیچون) طلوع ایتکدہ اولان کونشدر ، روس ایسہ بر داملہ توکوروکدر . کونش طلوع ایدنجہ توکوروک نہ اولور ؟ بالطبع قورور ، محو اولور ، دکلی ؟ ..

دقت ایدیور میسکز ، اون ایکی یاشندہ بر ژاپون چو ججی دارالفنونی اکال ایتمش بر آدمہ ، بر روسہ قارشی بویلہ معنیدار برسوز سویلیور . ایشہ بوسوزی سویلتن شرقک او پارلاق استقبالی در .

بواستقبال تمامیلہ ژاپونیا دہ کورولمش و غایت پارلاق صورتہ ترقی ایتمش وایتمکدہدر . بونک ایچون شرق علمندن ، ملتہ فرح ویرہ جک کونشک طلوعندن سزہ بر آرز معلومات ویرہ جکم ، کہ بونلر نصل ترقی ایتدیلر وایدیورلر ، مسئلہ سی شایان تدقیق بر مسئلہدر .

ایدیلیور . سو قیات و حرکات عسکریہ یہ ظہیر اولاجق اولان دونامامزک احیاسی امرندہ پادشاہدن بر کویلوہ واریجہ یہ قادر کوزلرک کورمہدیکی ، قولاقلرک ایشیتہدیکی بو جوش و خروش ملی بی انسان کورپورڈہ عزیز جانی بیلہ پادشاہ باشی ایچون ویرہ جکی کلیور .

ای قلبی حب وطن ایلہ مزین اولان اہل ایمان ! ویرہ لم . دھا ویرہ لم . مالزک حاجتدن زیادہ سنی ویرہ لم : علوالہمة من الایمان . اللہ یولندہ بذل احسان ایدہ جک اک لایق بریر وارسہ اودہ معاونت ملیہ جمعیتی در . آلت حربی یاپان ، آتان ، آتانہ صونان کیمسہلرک : نائل نعیم جنت اولاجقلرینی پیغمبر من خبر ویریور . ہانی جنت الفردوسہ وارث اولاجقلر !

اکر بندہ کوشش کند بندہ وار

عزیزش بدارد خداوندگار

اللہم ! نہ بویوکسین ! نفسلری اوزرینہ ظلم و اسراف ایدن قوللریکی دہ « یاعبادی ! » تشریفنہ لایق کورورسین : سنک بر بحر بی پایان اولان رحمت واسعہ السبہ کدن قطع امید ایتک نہ بویوک سوء ادبدر . سنی سونلری سن دہ سورسین . اوت ! ہیچ بر طالب یوقدر کہ مطلوبی دہ اونک طالبی اولماسین . سکا نصرت ایدنلرہ سن دہ نصرت ایدرسین : ان تنصروا اللہ ینصركم .

مکتب بحریہ معلملرندن

صالح احسان

عالم اسلام

النجبی قونقرانس :

شرقک انتباہ واستقبالی حقندہ

بروسہدہ اتحاد و ترقی قلوبندہ

مسلم وغیر مسلم بیکی متجاوز بر جماعت حضورندہ

سیاح شہیر عبدالرشید ابراہیم افندی مضرتری طرفندہ

۱۷ نیسان ، ۱۳۲۶

افندیلر ، بن روسیہ مملکتک سیریا قطعہ سندہ تابولسکی ولایتی مسلمانلردنم . فقط روسلر بزم ولایتزدہ پک آذر . اکثریت تورک عنصری در . ایشہ او مسلمانلر ایچروسندن یتشمش بر امام ، فقط عنایت ربانی ایلہ بر چوق مملکتلری کزمش ، دولاشمش ، اوتوز سنہ قدر سیاحت ایتمش بر آدم .

کندمی تعریف خصوصندہ شو قیصہ جہ تعریف ایلہ اکتفا ایدیورم . شیمدی سزہ عرض ایتک ایستہدیکم شیلر ، سیاحتہ انسانندہ کوزملہ کوردیکم ویا قولاغملہ ایشتہدیکم شیلردن اک زیادہ نظر دقیمی جلب ایدنلردن بعضلری در . اوروپا سیاحتیہدن برشی سولہ میہ جکم . زیرا اورالرہ کیدوب کلن ، اورانک احوالی بیلن

کلن ما کنه لردر، که انکلیزی ده. فرانسوی ده اورادن آلیر. اما باشقه نه معمولا تری وارسه هپ کندی لری نیک در. مع مافیه کندی لری نیک ده کاغد فابریقه لری وار. شکر فابریقه لری و سائر فابریقه لری بی نهایت. صوکر چالیشانلرک کافه سی ده ژاپونلردر. هیچ اجنبی یوق. یالکز مالیه نظارتنده بر انکلیز اجنبی وار. فقط اوده قرق سنه مقدم کش قالمش. یکر می اوتوز سنه مقدم بتون بتون اوروپایه محتاج ایکن بوکون هیچ بر احتیاج لری قالمش. زر هلیلر، طوپلر، توفکلر... کافه سی کندی لری یاپار.

ایشته ملت چالیشیرسه بویله ترقی اولور. اما هریشی حکومتدن بکرسه او ملت هیچ بر زمان ترقی ایده من. روسیه غایت بیوک حکومت در، فقط ملتی جاهل اولدیغندن روسیه نیک ترقی احتمالی یوقدر. نه قدر ترقی ایتسه ینه آشای در، ینه آشای. زیرا ملت جاهل. مأمورلر او جهالتدن استفاده ایدرلر، ظلم ایدرلر، رشوت آلیرلر. مادام که ظلم وار، رشوت وار؛ او عیلت ترقی ایتمز. بونک ایچون روسلرک هر هانکی ولایتنه کیدرسه کنز کیدیکنز، کویله وارنجیه قدر، روس مأمورلری رشوتدن، سرخوشلقدن خالی قالمالر. بونک ایچون آتسی مظلوم در.

ژاپونلر ایتسه ترقی ایتش بر ملت در. هیچ بر وقت اوروپا لیرک جیجیلی ییجیلی شیلرینه هوس ایتهمشیر، وحالا ایتیمورلر. بوکون دارالفنون طلبه سی تاقونیا ایله مکتبه کیدیور. رسمی فورمه البسه لری یوق. وارسه ده کیمسی مجبوری دکل. کین پک نادر، هان یوق کبی. ژاپونیا ده یدی ملیون طلبه تقدیر اولونیور. مجموع نفوسلری ۵۱ ملیوندر. البته بو قدر چالیشیرسه ترقی ایده جکلرنده شبهه اولماز.

(ناغانو) اسمنده بر ولایت وار، اوراده مخصوص بر ایستاتستیک طوتدم. اک کوچک ولایت در. اوچ ارککلره مخصوص اعدادی مکتبی وار که ملت طرفندن یاییلمش. صوکر اوچده قیزلر ایچون اعدادی وار که بوده ملت طرفندن یاییلمش. بر مکتب صنایع، بر مکتب حریره... [سزک بوراده اولدینی کبی اوراده ده ایپک چوق چیقار. البت سزکده بر چوق مکتبلر کنز واردر]... صوکر ۴۶ رشده مکتبی، ۴۸۰ ده ابتدایه مکتبی. بونلر هپ ملت طرفندن یاییلمش. حالبوکه بواک اوفق بر ولایت در.

ایشته ملت نه درجه ده چالیشیور و نه قدر غیرت ایدیور. البت بو صورتله چالیشان ملت کندی حقوقی، نه قدر بیوک دشمنلری اولسه ده، حمایه ایده بیلیر.

بوکون روسلر ژاپونلردن او قدر قورقارلر که ایجابنده انکلیزدن او قدر قورقازلر. مع مافیه قورققده حقلی درلر. کوزلری ایله کوردیلر، نصل ملت اولدینی آکلادیلر.

محاربه زماننده ژاپون ملتک یادیغی بر فدا کارانی سزه عرض ایده جکم؛ محاربه باشلا نیجه ایرتسی کونی ملتک طلی شو اولمش؛ «محاربه میدانندن ژاپونیا یه کوندریله جک مکتوبلری پوسته مجانا

ژاپون ملتی غایت مستعد بر ملت در. فقط معلوم احسان کزدر. رسملری کوریور سکز، احتمال شخصلری ده کورمش سکزدر. ژاپونلر اوفق آدملردر. یکر می، اوتوز یاشنده بر ژاپونی کوردیکک زمان بر چوق ظن ایدرسک. فقط اوچوق ظن ایتدیکک ژاپونه بردغه دو قونورسه که نه درجه قوت اولدینی او آنده حس ایدرسک. اونلرک وجودلرنده او یله بر قوت وار که انسان حیرت ایدر. بر ژاپون واردی که یاشی اولسه اولسه نهایت یکر می ایکی دن فضله دکلدی. بنم یانمده شو قدر جوق قالیوردی، بر کون قسولنی قالدیردی، بکا دیدی که:

— ایندیر باقیم قولی، ایندیره بیلیر مینسک... آصلدم، ایندیره مدم. آکلاملی نه قدر قوت. بونلرده قوه جسمانیه بودرجه ده در. بونی ده دائما ملکه ایله اودرجه یه کتیرمشلر. ده کوجو کملرکله ژیمناستیکله، اوق آتمقله... ملکه حاصل ایدرلر. ژیمناستیکک انواعی یاپارلر. بویله تربیه بدنیه ایله بیوک بر قوت جسمانیه حاصل اولور.

بن بوکا تعجب ایتیمورم. هم بویالکز بر یرده دکل، هر بلده ده وار. ژاپونیا محاربه سندن اول استانبول مشاهیرندن بر آدمله کوروشمشدم. محاربه باشلامش، فقط یقین زمانده اوله جقدی.

— بو محاربه ده روسلر مغلوب، ژاپونلر غالب کله جک... دیدی. بن کال تعجبله بونی رد ایتدم: — سز اگر روسیه لی اولوبده روس قوتی بیله یدیکز، بوسوزی سویلکدن صیقلیردیکز. اووقت خوجه افندی بر آیت اوقودی، طلوت قصه سندن: «ان الله اصطفی علیکم وزاده بسطة فی العلم والجسم» جناب حق بیوریور که: «بونلر بن علم ویردم، و جسملرینه قوت بخش ایتدم؛ البت بونلر آچیق در ملک.» او آیتک مضمونندن بن آکلایورم که ژاپونلر غالب کله جک. زیرا قره جسمانیه وار، صوکر قوه علمیه ده مکمل.

بن خوجه افندیدن حالا صوره مدم: عجبا قوه جسمانیه بی نره دن بیلمشدر؟

بو ژاپونلر پک عجایب در. حیوانک چکه جکفی بر آدم چکر. بر کره ایکی آدم بر آرابایه بندک، اشیا لرمزی ده اوزرینه قویدق. بر آدم بزی چکدی. تپه یه طوغرو او یله بر فیر لایوردی که کورسه کنز حیرت ایدرسکز. بوراده الکجیم آدملر من بوکادایانه ماز. بونلر ایشته هپ ملکه دن حاصل اولمش بر قوت در.

ژاپونلر جسملری، وجودلری بو صورتله تربیه ایتدکلی کبی؛ فکرلری ده غایت پارلاق صورتده تربیه ایتکده درلر. ارکک اولسون، قادین اولسون او قومق بیلمه ین هیچ کیمسه یوقدر. بن ژاپونیا ایچروسنده قاریش قاریش کزدم، هیچ او قومق بیلمینه تصادف ایتدم.

باقکز علمه نه قدر خدمت ایتکده لر. بوکون ژاپونیا ده نه قدر فابریقه لر، نه قدر صنایع و عملیاتخانه لر وارسه کافه سی کندی لری نیک در. مالک اجنبیه دن کلکده اولان امتعه، یالکز کاغدا یله، برده آمریقان

نقل ایتسون . کذا ژابونیان میدان حربہ کوندریله جک اشیا وبارہ لری پوستہلر مجاناً کتورسون .

بو ، نہی اثبات ایدر ؟ دیمک کہ ژاپون ماتی حرب میدانندہ کی قارداشلرینہ ہر کون برشی یوللامنی قرارلاشدیرمشلر .

آرقہ سندنہ بویله ملت اولان عسکرک جسارتی باشقہ درلواولہ جنی شہہ سزدر .

بو ، بزم مسلمانلر ایچون ، خصوصیلہ عثمانلی قارداشلرمن ایچون دقت اولونہ حق بر مسئلہ در . زیرا بز دائمی محاربہ ایچندہ یز . ہیچ بر وقت محاربہ دن قورتولمق احتمالی یوقدر . چونکہ دولت علیہ نک موقع جنرافیسی اولیلہ بروضعیتہ در کہ محاربہ اولمادقجہ ادامہ موجودیت قابل اولہ ماز .

بخارایہ دائر

۸۲ دن مابعد

عسکر و ژاندارمہ نک اک بیوک ضابطلری ، سر کردہ لری ہپ موریلردندر . رئیس نظار (قوشینی) لری دہ ینہ موریلردندر . بونلر موقعلرینک زیادہ محکم اولدینہ مطمن اولہرق بخارا داخلندہ بر جوق مناسبتسزلک کردہ بولونمشلردر . حتی رئیس نظار اسبق ملا محمدک بخارا بخارایلرک اولدینغی اونوددرق علمای محترمہ یہ قدر تجاوزاتہ بولونمسی اہالی نک حسیاتنہ طوقونمش ووقعہ مؤسفہ زائلہ نک وقوعنہ دہا اوصیرالردہ رمق قالمش ایکن بفتہ وفاتی بیوک بر فلاکتک اوکنی آلمشدر . یرینہ رئیس معزول رأس کارہ کچدیکی وقت ہر کس صبرسزلقلہ اجرا آتنہ انتظار ایدیور ایدی . برطاقم اجراءات شرعیہ کوسترمہ رک اہالی نک کوزینی بویامق ایستہمش ایسہدہ وقعہ مؤسفہدہ تحقق ایدن خیانتلری کنڈینسک ماہیتنی میدانہ قویمشدر . جزای سزاسنی بولہ جغنہ ہیچ شہہ یوقدر . اسلامیت ؛ سنیلک ، شیعیلک ایلہ تفریق اولنہ ماز . کلمہ توحید اسلاملری بر نقطہ یہ طویلامش و ہیچ بر صورتہ تجزی قبول ایتماز برکتلہ معظمہ حالہ قویمشدر . بز بیانات تاریخیہ و حالہ سزی نعصب نقطہ نظرندنہ یوروتیمز .

فقط شورادہ ملاحظات وتبعاتمزی توسیع ایدہ جک اولورسہق عربلرک : (الشیء اذا تجاوز عن حده ینقلب الی ضدہ) قاعدہ لرینک بر محل تطبیقنی دہا بولمش اولورز . شویلہ کہ بخارایلر آسیانک قسم مہمندہ یالکیز کنڈیلری حکمران بولندقلری بر زمانہ موریلری اسیرایدہ رک کتورمشلر . اسلاملری آریلق ، غیر یلق ایلہ تفریق ایتمین شریعت غرای محمدی سایہ سندنہ بونلرہ غایت مشفقانہ معاملہ لرلہ سرای و حکومت مقاملرینہ صوقشلر ، خارجی برتائیر اولمہ دن بونلری آزاد ایتشلر . بیوک بیوک رتبہلر ، منصبلر و یرہشلر و مرور زمان ایلہ سرکار حکومتہ بیلہ کچیرمشلردر . فقط بونلر ؛ بوکا مقابل ولی نعمتلرینک ال برلکیلہ تقویہ حکومتہ و طولایسیلہ اسلامیتک بقای شوکتہ چالشمق لازم کلور ایکن تحسینات تفرقہ کارانہ یی بدرقہ حرکات اتحاد ایلشلردر . ایستہ بوتاثبات مؤسفہ در کہ مقدما کوستریلان لطفلرک ضدینہ

منقلب اولمسنی انتاج ایتمش ، ووقعہ مؤسفہ نک حصولہ گلسنہ سبب اولمشدر . ایدمی بسط اولنان شو ملاحظاتدن بخاریلرک لہ وعلیندہ اولمق اوزرہ ایکی مسئلہ وجود بولیور :

بری ؛ بخاریلرک حرکت واقعہ لرینہ حق و یرمک مسئلہ سیدر . زیرا بخاریلر وطنک اہالی اصلہ سی اولمق اعتباریلہ مملکت و حکومتہ کنڈی نفوذلرینک تفوقنی ایستلر . ہرہانکی بر ملتی نظر تدقیقندن کچیرسک بوحالت روحیہ یہ مصادف اولورز .

تکاملات و ترقیات بشریہ ایلہ محافظہ حاکمیت و مایت آراسندنہ کی نسبت ؛ بر نسبت مبسوطہ اولدینغہ ہیچ شہہ یوقدر .

ایشتہ یانی باشمزدہ بزہ علاقہ سی دہا قریب اولان حکومت ؛ روسیہ نک بر اولادی کبی بیومش ، روسیہ سایہ سندنہ دولت علیہ عثمانیہ دن انفکاک ایتمش و روسیہ سایہ سندنہ تربیہ کورمش ، مدنیتی ، قوای عسکریہ سی ، خلاصہ ہر درلو قوای مادیہ و معنویہ سی روسیہ نک زیر حایہ سندنہ استحصال ایتمش اولان بلغارستان بوکون روسلزدن برتک معلمی مملکتندہ بولوندرمیہ روی رضا کوسترمیور ، حتی عسکری ایچندہ روسلزدن برتک ضابط براتق ایستمیور . حالہ کہ روسیہ ایلہ بلغارستان آراسندنہ کی روابط جامعہ مستغنی قید وتذکاردر .

دیگری ؛ بخاریلر داخل اولدقلری حالہ عموم اقوام اسلامیہ یی وادی تفرقیہ دوشورمیہ ، یکدیگریہ برعدواللہ کبی باقیہ ، برکلہ ایلہ غیر قابل انفکاک مربوط اولدقلرینی اونوتدرمیہ سبیت و یرن شی ؛ حکومت سابقہ اسلامیہ نک سؤ ادارہ لریدر .

برطاقم تفرعات مذہبیہ ، تفکرات شخصیہ نک اجرایی و یاخود قبولی ایچون بیکلر جہ بی کنساہلرک جانہ قیمنی ، انواع اذا وجفالر ایتکی روا کوردکاری حالہ ملت و حکومتلرینک استقبالی تحکیم ایدہ جک اولان تدابیری خاطرلرینہ بیلہ کتورمہ مشلردر . سکنتہ مملکتک اکثریتی حسیات وجدانیہدہ ربط ایتکہ غیرت کوسترمہ . مشلردر . ایکنجی قرن ہجریدن اعتباراً سرزدہ ظہور اولان مجادلات و منازعات مذہبیہ بتون عظمت و وحدۃ اسلامیہ یی آلت اوست ایتکہ باشلادینغی کبی فتوحات اسلامیہ یی دہ معطل براتمشدر . یوزلر جہ اقوام متفرقہ یی بر کلہ تحتندہ جمع واخوت عمومیہ اعلان ایدن اسلامیت ؛ ظہور مذاہب ایلہ برطاقم شعبہ لرہ تفریق اولونمہ باشلانش و شعبات متعددہ دن ہربری دیگرینہ لغت و تکفیرخوان اولہرق یکدیگرندن اوزاقلاشمیہ چالشمشدر . ایستہ اوکوندن اعتباراً نفوذ اسلامیت منکسر اولمش و تحسینات تفرقہ کارانہ بتون قوتیلہ توسیع دائرہ سرایت ایتہ باشلامشدر .

حتی بر عصر ایچندہ جناب اللہک اوامر قطعہ سی خلافسدہ اولہرق یوزلر جہ مذہب و مسلک ظہور و کتلہ معظمہ اسلامیہ یی یوزلر جہ فرقہ یہ انقسام ایلشدر .

وا اسفا کہ حکومت سابقہ اسلامیہ دن ہیچ بری بونلرہ حکم اولمغہ ، تکرار نقطہ اصلہ لرینہ طویلامیہ صرف ہمت ایتہ مشلردر . توسیع دائرہ ایتدیکی بر زمانہدہ بو خدمت برکزیڈہ یی وجودہ کتورمک